

**.BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 6 czerwca 2017 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Krzysztof Olkowicz**

IX.517.3238.2016.JN

**Pan
płk Artur Dziadosz
Zastępca Dyrektora Generalnego
Służby Więziennej**

Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie sygnalizował Służbie Więziennej problem dotyczący nierespektowania prawa osadzonych do korzystania z odzieży odpowiedniej do pory roku. W wystąpieniu z dnia 19 lipca 2016 r., skierowanym do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, Rzecznik wskazał m.in. na nieprawidłowości w unormowaniach zawartych w porządkach wewnętrznych jednostek penitencjarnych, odnoszących się do przedmiotowej kwestii i zaapelował o podjęcie stosownych działań, które wyeliminują zapisy, które nie gwarantują pełni praw osadzonych w zakresie korzystania z odzieży odpowiedniej do pory roku.

Z przykrością stwierdzam, iż zarządzenia regulujące porządek wewnętrzny jednostek penitencjarnych nadal zawierają zapisy, które budzą poważne wątpliwości. Przykładem jest Zarządzenie Nr 4/17 Dyrektora Zakładu Karnego w N. W. z dnia 20 lutego 2017 r. w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego w Zakładzie Karnym w N. W.

Szczególnie niepokojące jest brzmienie § 21 ust. 2: *Skazany może korzystać w celi mieszkalnej oraz w trakcie zajęć sportowych z krótkich spodenek, w okresie od maja do września oraz z prywatnego dresu (spodni i bluzy bez kaptura), w okresie od października do kwietnia. Ustanawia się okres przejściowy w miesiącach maj i wrzesień, w których skazany może mieć krótkie spodenki albo dres. Wydanie do użytku krótkich spodenek następuje wyłącznie po zdaniu dresu i odwrotnie. Negatywne zachowanie skazanego skutkujące wymierzeniem mu kary dyscyplinarnej może w uzasadnionym przypadku*

spowodować utratę możliwości korzystania z odzieży sportowej (dres-komplet, krótkie spodenki) na okres 1-go miesiąca od dnia wymierzenia kary.

W mojej ocenie przedmiotowy zapis wprowadza nowy rodzaj kary dyscyplinarnej, nieznaną ustawie Kodeks karny wykonawczy. Zapis ten sugeruje, że jakkolwiek kara dyscyplinarna wymierzona skazanemu za jakiegokolwiek przekroczenie może skutkować odebraniem mu prawa do korzystania z odzieży odpowiedniej do pory roku – krótkich spodenek.

Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Krakowie nie dopatrywał się nieprawidłowości w przedmiotowym zakresie. Wskazał, że krótkie spodenki osadzony może posiadać jedynie za zgodą dyrektora zakładu karnego. Swój pogląd uzasadnił, cyt.: „Minister Sprawiedliwości nie przewidział ich obligatoryjnego wydawania w przywołanym wcześniej Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. (*w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych*), co podważa tezę, iż jest to odzież odpowiednia do pory roku, którą skazany obligatoryjnie musi posiadać” Stąd też cyt.: „Zaakcentowanie możliwości pozbawienia zgody w przypadku negatywnego zachowania ma zatem charakter informacyjny i dyscyplinujący osadzonych”.

Nie mogę podzielić tej opinii. Odzież, z której korzystają więźniowie, powinna być odpowiednia do pory roku, o czym stanowi art. 111 § 1 k.k.w. Dano temu wyraz również w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w Tabeli nr 2 rozporządzenia, z której wynika, że w okresie letnim, a także w okresie przejściowym w zależności od warunków atmosferycznych, osadzonym mężczyznom wydaje się, według zgłaszanych potrzeb, koszulkę gimnastyczną i spodenki gimnastyczne. Żaden przepis nie stanowi, że wydanie osadzonemu tego rodzaju odzieży musi być poprzedzone zezwoleniem dyrektora jednostki penitencjarnej. Taki zapis godziłby w istotę prawa osadzonego do korzystania z odzieży odpowiedniej do pory roku. Skazany ma bowiem prawo korzystać z krótkich spodenek nie tylko w trakcie udziału w zajęciach sportowych, ale również w innych sytuacjach, np. będąc w celi, podczas zajęć własnych poza celą, w trakcie spaceru.

W świetle obowiązujących przepisów, regulacja zawarta w porządku wewnętrznym Zakładu Karnego w N. W., o której mowa, jest niezgodna z przepisami powszechnie obowiązującymi.

Nie można również zaakceptować treści innych zapisów porządku wewnętrznego w/w jednostki: § 12 ust. 2 stanowi, że *„Ze względów higienicznych obowiązuje zakaz pobierania posiłków w krótkich spodenkach i koszulkach bez rękawów”*, § 2 ust. 2 świadczy natomiast o nierównym traktowaniu osadzonych – *„Obowiązkiem skazanego jest wstać na ogłoszoną pobudkę, zaścielić łóżko i stanąć do apelu w kompletnym ubraniu skarbowym. Skazani odbywający karę w zakładzie karnym typu półotwartego stają do apelu w długich spodniach i co najmniej podkoszulku z krótkim rękawem. Zabronione jest uczestniczenie w apelu jedynie w bieliźnie osobistej lub piżamie”*. Z treści tego przepisu wynika, że skazani odbywający karę w zakładzie karnym typu półotwartego mogą korzystać z odzieży odpowiedniej do pory roku (podkoszulka z krótkim rękawem), a skazani przebywający w zakładzie karnym typu zamkniętego takiej możliwości nie mają (kompletna odzież skarbowa, czyli w spodniach i koszuli lub bluzie skarbowej).

Należy również wskazać, iż przepisy porządku wewnętrznego Zakładu Karnego w N. W., określające ilość i rodzaj własnej odzieży, bielizny i obuwia, które skazany może posiadać w celi, nie przewidują możliwości posiadania w celi krótkich spodenek (choć przewidują dwa podkoszulki z krótkim rękawem, czy też dwie sztuki kalesonów w porze zimowej).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 16 ust 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 958), zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Dyrektora o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie oraz podjęcie stosownych działań, mających na celu wyeliminowanie z Zarządzenia Nr 4/17 Dyrektora Zakładu Karnego w N. W. zapisów, które są niezgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi oraz godzą w prawa osadzonych.

(-) [Krzysztof Olkowicz]